

Kitap: “Yerel Yönetimlerde Kurumsal Risk Yönetimi”

Doç. Dr. Gencay Karakaya’nın, Yerel Yönetimlerde Kurumsal Risk Yönetimi adlı çalışması, yerel yönetimlerimiz için önemli bir kaynak kitap niteliği taşıyor. -
06.05.2021

Kitaptan;

Yerel yönetimler; vatandaşların/paydaşların ihtiyaçlarına bağlı olarak taleplerinin artması ve çeşitlenmesinden kaynaklı olarak önemi ve görevi giderek artan kurumlardır. Söz konusu taleplerin artması ile birlikte aynı hızda artan bir talep karşılama ve hizmet aktarma mecburiyetinin oluşması, yerel yönetimlere özgü bir durumun doğmasına sebep olmuştur. Bu durum; merkezi idareden yerel idareye doğru kayan bir yetki ve sorumluluk mekanizmasının oluşmasıdır.

Bununla birlikte yerel yönetimler; amaç ve hedeflerine ulaşabilmeleri için etkin risk yönetim süreçlerini tesis etmelidirler. Kurumsal risk yönetimi (KRY), yerel yönetimler özelinde gittikçe artan ve karmaşık hale gelen risk yönetim süreçlerine sistematik, akademik ve analitik çözümler getirmektedir. Kitapta KRY süreci, ortaya çıkışı ve işleyişi bakımından; iç denetim, iç kontrol ve kurumsal yönetim uygulamalarının birer asli unsuru olarak değerlendirilmektedir.

KRY; temel işleyişi ve kabulleri nedeniyle, risk yönetimi konusunda en yeni ve en güncel yönetsel anlayış olmuştur. Geleneksel risk yöntemlerini reddetmeden, katma değer kaygısıyla daha farklı ve dinamik bir risk yönetimi anlayışını ortaya koymuştur. KRY; risk türlerinin ve etkilerinin giderek arttığı ve yönetilmesinin daha zor hale geldiği bu süreçte, karar vericiler ve uygulayıcılar için başvurulacak en önemli modellerden birisi olmuştur. Temel prensibi; riskten kaçınma değil, riskleri yönetme noktasında konumlanan KRY, kişilere ya da kurumlara farklı fırsatları görebilme ve değerlendirme olanağı sunmuştur.

Çalışmanın her alanında belirtildiği üzere KRY'nin; iç denetim, kurumsal yönetim ve iç kontrol gibi en temel yönetsel anlayışlarla olan ilişki ve ilgisi, uhdesinde çok yönlü bir risk yönetimini makul hale getirmiştir. Bu durum hem teorik hem de pratik mecralarda giderek geniş kabullere ulaşmakta ve karar vericilerin de dikkatini çekmektedir. Özellikle çalışmanın yazıldığı dönemde güncellenen COSO KRY çerçevesi (2017) de bu durumu kanıtlar niteliktedir. KRY'ye ait teorik ve pratik uygulama ve araştırmaların sayısı ve niteliğinin artması bu anlamda önemli bir ipucu ortaya koymaktadır.

Yerel yönetimler kanunla kurulmuş bileşenleri yönüyle üç farklı birimden oluşmaktadır. Bunlar il özel idareleri, belediyeler ve köy idareleridir. Çalışmada bu birimlerden olan belediyeler evreninde çalışılmıştır. Çünkü iç denetim ve iç kontrol yapılarına bağlı olarak gerçekleştirilebilecek kurumsal risk yönetimi uygulamaları diğer yerel yönetim birimleri için, belediyeler kadar gerekli ve uygun olmayacaktır.

Belediyelerin ilgili faaliyet ve hizmet alanlarının nihai amacı, vatandaşlarına ihtiyaçları doğrultusunda hizmet sunmaktır. Öyle ki söz konusu hizmetlerin sürekliliği, ihtiyaca uygunluğu, zamanı gibi birçok etken – kati olmamakla birlikte - ileriki dönemlerde “oy/tercih” olarak geri kazanılabilecektir.

Diğer kamu kurumlarına nazaran temsilde ve yetkide değişim ihtimalinin en yüksek olduğu alan belediyelerdir. Çünkü belirli dönemler halinde gerçekleştirilen seçim mekanizması mevcuttur. Bu noktada yetkililerin tümü -bireysel ya da teşkilatlı bir şekilde- yeni ve katma değerli hizmetler ile bir sonra ki dönem/dönemlerde de yönetime talip olabilecektir.

Çeşitlenerek artan toplumsal ihtiyaçlar, talepler belediyeler için de artan sorumluluklar, sorunlar ve riskler demektir. Bu konu ile ilgili olarak artan kurumsal çalışmalar ve araştırmalar bu meselenin aslında ne kadar önemli olduğunun da göstergesidir. “Risk” unsurunun varlığı “Amaç” kavramının varlığı ile birlikte doğar ve devam eder. Belediyeler tam bu noktada amaçlarına ulaşmalarının önündeki tüm riskleri -makul güvence seviyesinde- tespit edebilmeli ve yönetebilmelidirler.

Riskler; kurumun, işletmenin, amaçlarını gerçekleştirmeleri önünde bulunan en büyük engeldir. Bu engel belirli yönleri ile yönetilmelidir. Önemi ve sorumluluk alanı giderek artan belediyelerin de, toplumsal ihtiyaçları karşılayabilme ve varlığını devam ettirebilme (tekrar seçilebilme) kabiliyetleri büyük ölçüde risk yönetim süreçlerine bağlıdır. Geleneksel risk yönetim anlayışına bağlı teknikler, bu kadar büyük ve hızlı ilerleyen

süreçler için yetersiz kalabilir. Bunun için daha proaktif, daha gerçekçi, daha analitik, daha objektif bir süreç olan Kurumsal Risk Yönetimi (KRY) süreci zaruri hale gelmiştir.

Çalışma evreni içerisinde daha özelde İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tercih edilmiştir. Bu tercih; ilgili belediyenin Türkiye’de en büyük nüfuslu ili yönetiyor olması, bu nedenle birden fazla hizmet alanının olması ve ihtiyaçların yine bu nispette büyüklüğü nedeniyle. Ve dahi kuruma bağlı olarak faaliyet gösteren iç denetim biriminin olması, yerleşik bir iç kontrol yapısının varlığı, kurumun tercih edilme nedenleri arasındadır. Başta nüfus ve gelişmişliğe bağlı olmak üzere birçok sebep nedeniyle, kurumsal risk yönetimine en çok ihtiyaç duyulan yerel yönetimin İBB olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın uygulama kısmında ise, sosyal bilimlerde son dönemlerde daha çok kullanılmaya başlanan Analitik Hiyerarşi Süreci (Analytic Hierarchy Process - AHP) modeli tercih edilmiştir. Bunun nedeni analitik ve sistematik bir süreç olan kurumsal risk yönetimini; yine akademik, analitik ve sistematik bir model olan analitik hiyerarşi süreci ile değerlendirmektir. Çalışmada analitik hiyerarşi sürecinin var olan temel boyutlarına ek olarak geliştirilen, özgün katkılar da sunulacaktır. Bu anlamda metodun bundan sonraki kullanımları için de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın temel amacı, yerel yönetimlerde analitik, sistematik ve akademik bir temele dayalı; başta iç denetim, iç kontrol ve kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumlu kurumsal risk yönetimi süreçlerinin uygulanabilirliğini değerlendirmek ve mevcut çalışmaları geliştirmektir. Başlıca amaç; söz konusu sürecin oluşturulması esnasında çok yönlü risk unsurları tespit edilerek, daha kapsamlı bir kurumsal risk yönetim modelinin oluşturulmasıdır.

Özel olarak kamu idaresinin (yerel yönetimler) seçilmesi ile birlikte, konuya ilişkin en güncel düzenlemeler incelenmiş ve ilgili kısımlar detaylı şekilde irdelenmiştir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu kapsamında belirtilen direktifler; risk yönetiminin kamu kurumlarında da uygulanmasını zorunlu hale getirmiş ve çalışmayı da bu aşamada daha anlamlı ve güncel bir eksene oturtmaya yardımcı olmuştur.

Çalışma içerisinde risk yönetimi anlayışı ile ilgili en temel ve güncel bilgiler aktarılmış ve KRY’ye neden ihtiyaç duyulduğunun teorik alt yapısı irdelenmiştir. Bu noktadan sonra KRY anlayışı ile ilgili derinlemesine bilgiler aktarılmış, tüm düzenlemeler gerekçeleri ile birlikte anlatılmıştır. Daha sonra KRY ile diğer yönetsel araçların ilişkileri ve kapsamları detaylı şekilde aktarılmıştır. KRY modeline ilişkin en güncel bilgiler çalışmada ilgililere sunulmuştur.

İBB evreninde yapılan yaklaşık 1 yıllık araştırma ve analiz sonucuna dayanan risk

değerlendirmeleri en güncel literatür ve en güncel analitik uygulamalarla desteklenmiştir. Bu nedenle üzerinde düşünülmesi ve dersler çıkarılması hususu önem arz etmektedir. Çalışmanın çeşitli yerlerinde de değinildiği üzere; KRY sisteminin İBB kapsamında uygulanmasının nedeni, müstakil olarak iç denetim biriminin etkin ve verimli çalışması, iç kontrol yapısının mevcut ve işler olması, KRY'ye ilişkin bir bilinç ve bazı çalışmaların olması, kurumsal yapısı, büyüklüğü, hizmet alanı bakımından risklerin çeşitliliği ve sayısı nedeniyledir.

Bu yolla elde edilen bilgiler ve sonuçlar, tüm belediyeler için uygulanabilir ve kullanılabilir özellikte olmuştur. Çünkü İBB tüm yönleri itibariyle Türkiye'nin en büyük yerel yönetim birimidir. Kapsam ve uygulama alanı itibariyle diğer tüm belediyeler, kendilerini ilgilendiren bilgileri bu yolla elde edebilecektir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA